

Toespraak

van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, prof.dr. J.A. Bruijn, ter gelegenheid van de Nieuwjaarsontvangst van Z.M. Koning Willem-Alexander

datum 15 januari 2024

Majesteit,

Zoals u als geen ander weet, is het water afwisselend vriend en vijand van de Nederlander. Vorige week heerste er nog schaatskoorts, terwijl tegelijk het water op veel plekken al weken zo hoog stond, dat alleen zandzakken nog voor droge voeten konden zorgen.

Onze relatie met het water is onlosmakelijk verbonden met Nederland. Bovendien is met de strijd tegen het water ook de basis gelegd voor de Nederlandse parlementaire democratie. De waterschappen vormden in de Middeleeuwen immers de eerste gekozen bestuurslaag in Nederland. Toen al realiseerden we ons dat goed waterbeheer alleen maar kan door samen te werken en verantwoordelijkheid te nemen.

Vorig jaar vierden we dat de grondwetsherziening waarin dat – naast veel andere zaken – is vastgelegd, 175 jaar oud was. Oud, maar springlevend. Niet alleen zijn er na 1848 nog andere grondige herzieningen geweest, ook wordt de Grondwet bijna jaarlijks nog wel gewijzigd. Een jaar geleden bijvoorbeeld, toen aan artikel 1 'handicap' en 'seksuele gerichtheid' zijn toegevoegd als gronden voor non-discriminatie.

Verkiezingen zoals die van vorig jaar voor de Provinciale Staten, de waterschappen, de Eerste én de Tweede Kamer zijn belangrijk voor mensen om invloed te kunnen uitoefenen op het beleid, de samenleving én aanpassingen van de Grondwet. Ook dit jaar kunnen mensen hun stem uitbrengen: bij de verkiezingen voor het Europees Parlement. Of het nu gaat om lokale, nationale of Europese verkiezingen: elke stem telt!

Discussies over de Grondwet waarop de inrichting van onze samenleving is gebaseerd, zijn tot op de dag van vandaag actueel. De rechtsstaat en de parlementaire democratie hebben hun waarde bewezen, maar ook zij dienen te worden onderhouden en versterkt om toekomstbestendig te zijn. Net zoals de dijken die ons tegen het water beschermen.

Volgens oud-Eerste Kamerlid Willem Witteveen die in 2014 bij de ramp met de MH17 omkwam, is de rechtsstaat geen rustig bezit, geen huis waarin we onbezorgd kunnen gaan slapen. Hij pleitte voor het beschermen van de democratische rechtsstaat waarin burgers kritiek kunnen leveren op de overheid en erop kunnen vertrouwen dat zij fatsoenlijk worden behandeld. Een aansporing die nog altijd onze opvolging verdient. Zowel door het parlement, als door het huidige demissionaire kabinet en de formerende partijen.

Het is dit jaar tien jaar geleden dat vlucht MH17 neerstortte. Het grote verdriet dat onze samenleving raakte, de nabestaanden in het bijzonder, staat in ons geheugen gegrift.

In uw kersttoespraak zei u dat vrede het vermogen is om conflicten beheersbaar te maken. Vrede is niet vanzelfsprekend of vrijblijvend. Vrede is een gedeelde verantwoordelijkheid waaraan alle partijen moeten blijven werken. Vrede lijkt echter ver weg te zijn in Oekraïne, maar ook in Israël en Gaza, en elders in de wereld. Toch spreek ik de wens uit dat alle partijen hun verantwoordelijkheid nemen om samen tot een oplossing te komen.

datum 15 januari 2024

blad 2

Majesteit,

2023 was een bijzonder jaar voor u. U blikte in een podcastserie terug op uw eerste tien jaar als Koning, vierde het jubileum toepasselijk in 010 - al ligt dat hier in 020 wellicht wat gevoelig - en u introduceerde uw oudste dochter, de Prinses van Oranje, in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Zo blijft u door te verbinden, door te vertegenwoordigen en door aan te moedigen inhoud geven aan het Koningschap.

Dat doet u niet alleen. U wordt daarin ook dit jaar weer bijgestaan door de overige leden van het Koninklijk Huis, onder wie uw middelste dochter die afgelopen jaar voor het eerst ook de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal op Prinsjesdag bijwoonde.

Majesteit,

Namens alle aanwezigen wil ik u danken voor deze ontvangst. Ik zou nu graag het glas willen heffen op u, uw familie en uw Huis.

Op verantwoordelijkheid, verbinding en vrede.